

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42

Μια μέρα στην αρχαία Ολυμπία

Η Ελλάδα, όπως μάθαμε, είναι μια χώρα με πλούσιο ιστορικό παρελθόν. Έτσι σε διάφορα σημεία της υπάρχουν μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι. Στα μουσεία φυλάσσονται όλα τα ευρήματα των αρχαιολόγων. Αυτοί κάνουν ανασκαφές σε σημεία που, σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουμε, στα αρχαία χρόνια υπήρχαν πόλεις και ζούσαν άνθρωποι. Οι αρχαιολογικοί χώροι είναι περιοχές όπου υπάρχουν ερείπια ή τμήματα από κτίρια, και είναι σημαντικές «μαρτυρίες» του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

Η τάξη μας αποφάσισε να γνωρίσει από κοντά έναν αρχαιολογικό χώρο. Διαλέξαμε λοιπόν να επισκεφτούμε την αρχαία Ολυμπία. Είμαστε πολύ χαρούμενοι που θα πραγματοποιήσουμε αυτή την εκπαιδευτική εκδρομή. Πρέπει όμως να οργανωθούμε!

Ανάμεσα στα δύο αυτά βήματα υπάρχει κάτι πολύ σημαντικό: **μια πρώτη γνωριμία με το χώρο**. Έτσι θα πρέπει να ενημερωθούμε, δουλεύοντας όλοι μαζί. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν κάποια ερωτήματα που, αν τα απαντήσουμε, θα μπορέσουμε να προετοιμαστούμε καλύτερα.

η ανασκαφή: το σκάψιμο, προκειμένου να βρεθούν αρχαία αντικείμενα.

A ΒΗΜΑ

- χωριζόμαστε σε ομάδες εργασίας.
- επιλέγουμε το ρόλο που θα έχει ο καθένας μας.
- επιλέγουμε το συντονιστή.

B ΒΗΜΑ

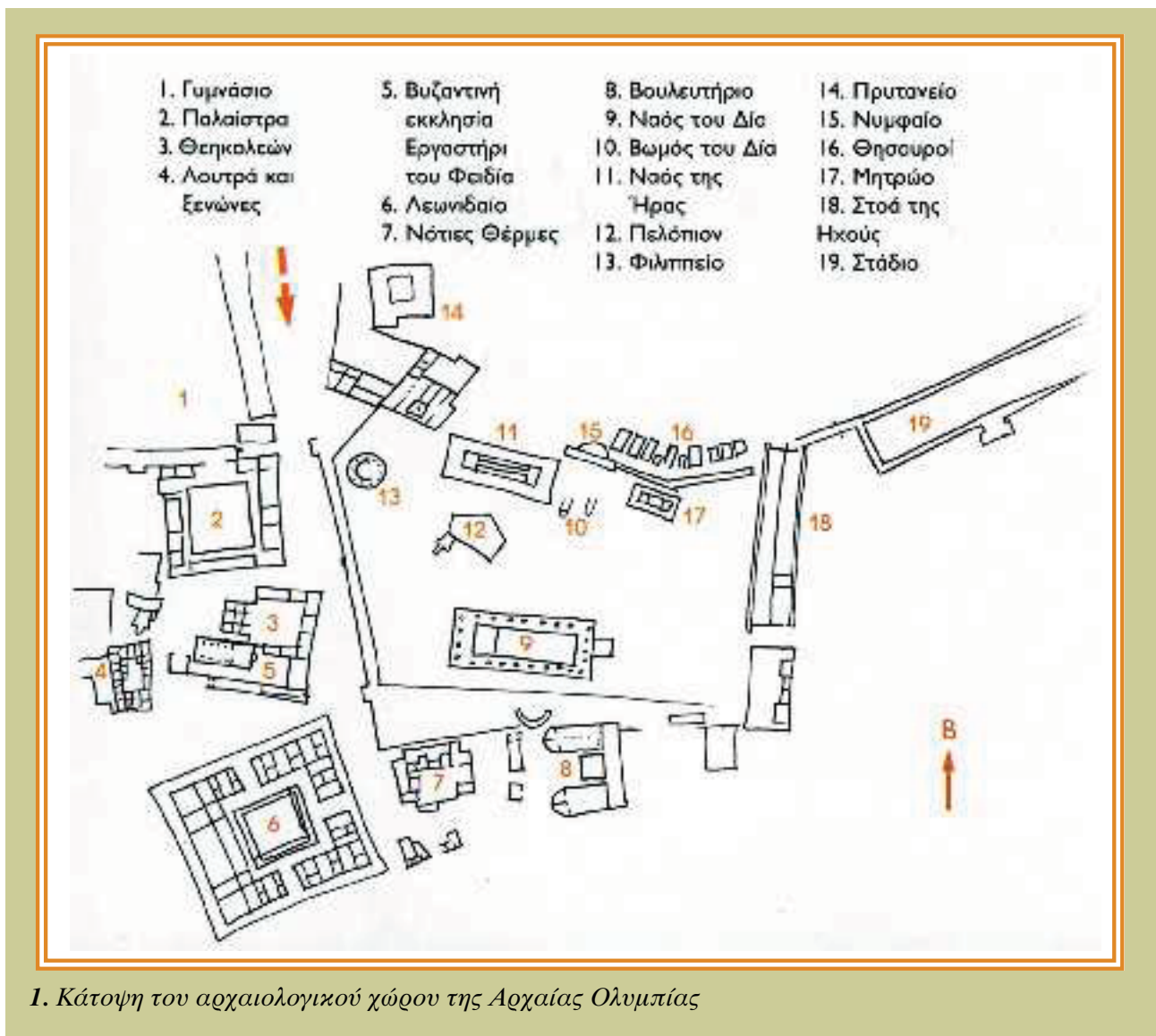
- αποφασίζουμε όλοι μαζί τα θέματα που θα πρέπει να προετοιμάσουμε.
- αναλαμβάνει η κάθε ομάδα συγκεκριμένη εργασία.

- Πού βρίσκεται η αρχαία Ολυμπία;
- Πώς μπορεί κανείς να φτάσει εκεί;
- Πότε χτίστηκαν στην περιοχή τα πρώτα κτίρια;
- Με ποιες σημαντικές εκδηλώσεις συνδέεται ο συγκεκριμένος χώρος;
- Ποια είναι τα σημαντικότερα μνημεία που σώζονται σήμερα στην περιοχή;
- Τι άλλο μπορεί να θαυμάσει σε αυτόν τον αρχαιολογικό χώρο ο σημερινός επισκέπτης;

Οι απαντήσεις που θα δώσουμε στις παραπάνω ερωτήσεις θα μας βοηθήσουν να συνεχίσουμε ακόμα καλύτερα το σχεδιασμό της επίσκεψης. Έτσι μπορούμε να προχωρήσουμε κάνοντας μια πρώτη προσπάθεια για αποτύπωση του χώρου. Σχεδιάζουμε λοιπόν με απλό τρόπο τα κτίρια που υπάρχουν και βρίσκουμε τις ονομασίες τους. Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση της αρχαίας Ολυμπίας είναι πάρα πολλά. Εμείς όμως θα ασχοληθούμε με τα πιο σημαντικά. Με ένα βέλος σημειώνουμε το σημείο εισόδου, το σημείο δηλαδή απ' όπου θα ξεκινήσουμε την περιήγησή μας.

1. Κάτοψη του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Ολυμπίας

Για να φτάσουμε στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου, περνάμε το γεφύρι που είναι χτισμένο πάνω από τον ποταμό Κλαδέο. Ο Κλαδέος είναι παραπόταμος του Αλφειού. Όλη η περιοχή είναι καταπράσινη, γεμάτη από πλατάνια, πεύκα, λεύκες και ελιές. Στη βόρεια πλευρά αριστερά μας, καθώς πλησιάζουμε τον αρχαιολογικό χώρο, βρίσκεται ο Κρόνιος λόφος, όπου χτίστηκαν τα πρώτα ιερά των θεών που λατρεύτηκαν στην περιοχή.

Τα κτίσματα της αρχαίας Ολυμπίας ήταν χωρισμένα σε δύο κατηγορίες: Μέσα στον *περίβολο* ήταν όσα είχαν σχέση με τη θρησκευτική λατρεία, τα ιερά και αυτός ο χώρος ονομαζόταν ιερή Άλτη. Έξω από αυτόν βρίσκονταν αυτά που είχαν σχέση με τη διοργάνωση και τη διεξαγωγή των αγώνων καθώς και τα καταστήματα.

Από αυτό το σημείο η κάθε ομάδα θα κινηθεί προς το μέρος που έχει αναλάβει να μελετήσει. Ορίζουμε το χρόνο που θα συναντηθούμε πάλι όλοι μαζί στο σημείο απ' όπου ξεκινήσαμε.

ο περίβολος:

ο περι-φραγμένος χώρος μπροστά ή γύρω από ένα μεγάλο κτίριο, όπως ναό, σχολείο, κ.α.

2. Το ιερό της Ολυμπίας

Α' Ομάδα 1,2 Το Γυμνάσιο ήταν ο χώρος, όπου οι αθλητές γυμνάζονταν και προπονούσαν (ονομάστηκε Γυμνάσιο γιατί οι αθλητές ήταν γυμνοί). Η Παλαίστρα είχε πλούσια κιονοστοιχία και γύρω γύρω διάδρομο που οδηγούσε στα λουτρά, τα αποδυτήρια και άλλους χώρους ξεκούρασης των αθλητών .

- Θα παρατηρήσουμε τις διαστάσεις των δύο κτιρίων.
- Θα διαπιστώσουμε ποιο από τα δύο διατηρείται καλύτερα.
- Θα εντοπίσουμε το είδος των κίωνων σε διάφορα σημεία.
- Θα περιεργαστούμε τους βοηθητικούς χώρους που εξυπηρετούσαν τους αθλητές.
- Θα κάνουμε υποθέσεις για τον τρόπο που προετοιμάζονταν οι αθλητές πριν από τους αγώνες.

8 Το βουλευτήριο ήταν το κτίριο όπου συνεδρίαζαν οι Ελλανοδίκες και όπου φυλάγονταν επίσημα έγγραφα. Πριν από τους αγώνες μαζεύονταν εκεί οι αθλητές και οι κριτές και ορκίζονταν μπροστά στο άγαλμα του Όρκιου Δία ότι θα αγωνιστούν δίκαια τηρώντας τους κανονισμούς.

- Θα παρατηρήσουμε τα θεμέλια του κτιρίου.
- Θα σχεδιάσουμε τους χώρους με τους καμπύλους τοίχους και την τετράγωνη εσωτερική αυλή.
- Θα αξιολογήσουμε τη σημασία που είχε γι' αυτούς που συμμετείχαν στους αγώνες ο όρκος που έδιναν στο Δία.

Α' Ομάδα 1,2 Τα ερείπια του κτιρίου που βρίσκονται σε αυτό το σημείο είναι από ένα χριστιανικό ναό που χτίστηκε τον 5ο αιώνα μ.Χ.. Το χαρακτηριστικό της είναι ότι χτίστηκε πάνω στα θεμέλια του εργαστηρίου του Φειδία. Μέσα σε αυτό ο γλύπτης έφτιαξε το χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία.

- ➔ Θα παρατηρήσουμε τους τοίχους της εκκλησίας.
- ➔ Θα εντοπίσουμε το σημείο του ορίζοντα προς το οποίο κοιτάει το ιερό.
- ➔ Θα εκτιμήσουμε το μέγεθος της εκκλησίας.

9 Ο ναός του Δία είναι το μεγαλύτερο οικοδόμημα μέσα στην ιερή Άλτη. Ήταν ο μεγαλύτερος ναός της Πελοποννήσου και τον έχτισε ο αρχιτέκτονας Λίβων από την Ήλιδα. Μέσα στο ναό υπήρχε το άγαλμα του Δία, ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου. Το όνειρο του κάθε Έλληνα ήταν να επισκεφτεί την Ολυμπία για να μπορέσει να θαυμάσει αυτό το άγαλμα που είχε ύψος περίπου 13 μέτρα. Όταν οι Ολυμπιακοί αγώνες καταργήθηκαν, το άγαλμα μεταφέρθηκε στην Κωνσταντινούπολη. Εκατό χρόνια αργότερα κάηκε σε μια μεγάλη πυρκαγιά.

- ➔ Θα μετρήσουμε το μήκος και το πλάτος του ναού, θα εκτιμήσουμε περίπου το ύψος του (μήκος 64, 12 μέτρα, ύψος 20 περίπου μέτρα, πλάτος 27,68 μέτρα).
- ➔ Θα παρατηρήσουμε τη βάση πάνω στην οποία είναι χτισμένος.
- ➔ Θα παρατηρήσουμε το υλικό από το οποίο είναι χτισμένος και θα το συγκρίνουμε με το υλικό άλλων ναών που γνωρίζουμε.
- ➔ Θα εντοπίσουμε το είδος των κιόνων.
- ➔ Θα διακρίνουμε τα στοιχεία που τον κάνουν ιδιαίτερα εντυπωσιακό.

Γ' Ομάδα 19 Αφού περάσουμε την Κρυπτή Στοά, που ήταν όλη σκεπασμένη με χώμα, φτάνουμε στο στάδιο της Ολυμπίας που ήταν το μεγαλύτερο στάδιο της Ελλάδας. Το

3. Το στάδιο της Ολυμπίας

ανακαινίζω:

δίνω καινούρια μορφή σ' ένα κτίριο που έχει παλιώσει, επιδιορθώνω ένα κτίριο.

η μετόπη: η καθεμιά από τις τετράγωνες πλάκες που υπάρχουν πάνω από τους κίονες ενός δωρικού ναού.

το αέτωμα: το τριγωνικό μέρος στο οποίο καταλήγει η στέγη ενός αρχαίου ναού (κάθε ναός έχει δύο αετώματα).

στάδιο είχε μήκος περίπου 212 μέτρα και πλάτος 29 μέτρα, ενώ χωρούσε μέχρι και 50.000 θεατές. Ο χώρος όπου πάλευαν οι αθλητές ονομαζόταν κονίστρα.

Δίπλα στο στάδιο υπήρχε ο ιππόδρομος κοντά στον ποταμό Αλφειό. Εκεί γίνονταν τα ιππικά αγωνίσματα, που ήταν ιδιαίτερα θεαματικά και αγαπητά στους θεατές.

- Θα εντοπίσουμε τη γραμμή της αφετηρίας. Πώς ήταν φτιαγμένη;
- Θα παρατηρήσουμε το χώρο όπου κάθονταν οι θεατές. Τι περίεργο έχει;
- Θα εντοπίσουμε το σημείο όπου κάθονταν οι κριτές, οι Ελλανοδίκες.
- Θα εντοπίσουμε τη γραμμή του τερματισμού.
- Θα μετρήσουμε την απόσταση ανάμεσα στην αφετηρία και το τέρμα. Με ποιο σημερινό άθλημα αντιστοιχεί, αν τρέξουμε αυτή την απόσταση;
- Θα εντοπίσουμε το λόγο για τον οποίο ο ιππόδρομος έχει καταστραφεί εντελώς.

Δ' Ομάδα**Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας**

Το Μουσείο της Ολυμπίας ανακαινίστηκε και η νέα έκθεσή του εγκαινιάστηκε το 2004. Τα ευρήματα είναι τοποθετημένα σε αίθουσες ανάλογα με την ιστορική περίοδο στην οποία ανήκουν.

Τα πιο όμορφα εκθέματα του Μουσείου προέρχονται από το ναό του Δία. Είναι συνθέσεις από γλυπτά που στόλιζαν το ανατολικό και δυτικό αέτωμα. Στην ίδια αίθουσα υπάρχουν και οι μετόπες του ναού.

- Θα παρατηρήσουμε το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένα οι μετόπες

4. Κενταυρομαχία, από το ναό του Διός

και τα αετώματα.

➔ Θα διακρίνουμε τις σκηνές που αναπαριστούν οι μετόπες και ποια από αυτές διατηρείται καλύτερα.

Μια ξεχωριστή αίθουσα είναι αφιερωμένη στο διάσημο άγαλμα της Νίκης του γλύπτη Παιωνίου. Η θεά Νίκη που έρχεται από τον ουρανό ήταν αφιέρωμα στο Δία των κατοίκων της Μεσσήνης και της Ναυπάκτου, επειδή ο θεός τους βοήθησε να νικήσουν τους Σπαρτιάτες.

➔ Θα καταγράψουμε τα κομμάτια του αγάλματος που δε σώζονται.

➔ Θα εντοπίσουμε τα σημεία που μας δείχνουν ότι το άγαλμα βρίσκεται σε κίνηση.

➔ Θα σχεδιάσουμε το άγαλμα προσπαθώντας να συμπληρώσουμε στο σχέδιο και τα κομμάτια που λείπουν.

Το πιο διάσημο έκθεμα του Μουσείου είναι ο Ερμής του Πραξιτέλη. Ο Πραξιτέλης ήταν από τους πιο γνωστούς γλύπτες της αρχαιότητας. Ο Ερμής κρατάει το μικρό Διόνυσο και του προσφέρει ένα φρούτο, το οποίο δε σώζεται σήμερα στο άγαλμα.

➔ Θα παρατηρήσουμε την ελεύθερη κίνηση του αγάλματος και την ηρεμία της μορφής του.

➔ Θα καταγράψουμε τα συναισθήματα που μας δημιουργεί.

➔ Θα κάνουμε υποθέσεις σχετικές με το φρούτο που κρατούσε στο άλλο χέρι ο Ερμής.

5. Ο Ερμής του Πραξιτέλους
(Μουσείο Αρχαίας
Ολυμπίας)

6. Η Νίκη του Παιωνίου
(Μουσείο Αρχαίας
Ολυμπίας)

Μερικές συμβουλές

Στη διάρκεια της επίσκεψής μας στον αρχαιολογικό χώρο:

1. Συνεργαζόμαστε αρμονικά σύμφωνα με το σχεδιασμό μας.
2. Αποφεύγουμε να αγγίζουμε τα μνημεία και εργαζόμαστε χωρίς να ενοχλούμε τους γύρω μας.
3. Είμαστε εφοδιασμένοι με ό,τι είναι απαραίτητο για να κάνουμε σωστές παρατηρήσεις και καταγραφές (σημειωματάριο, μέτρο, φωτογραφική μηχανή).

7. Αναπαράσταση των μνημείων του Ιερού της Ολυμπίας

Μετά την πραγματοποίηση της επίσκεψης και, αφού επιστρέψουμε στο σχολείο, η κάθε ομάδα θα επεξεργαστεί και θα καταγράψει σε τελική μορφή όλα τα αποτελέσματα της έρευνας που έκανε στο πεδίο που είχε αναλάβει. Στη συνέχεια θα γίνει παρουσίαση μέσα στην τάξη και θα ακολουθήσει ανάλογη συζήτηση. Μεγάλη σημασία θα πρέπει να δώσουμε και στο φωτογραφικό υλικό που έχουμε συγκεντρώσει από το χώρο που επισκεφτήκαμε. Επίσης θα πρέπει να τονίσουμε το ρόλο που παίζει ο συγκεκριμένος αρχαιολογικός χώρος στη ανάπτυξη του τουρισμού και της οικονομίας της περιοχής. Ιδιαίτερα η αρχαία Ολυμπία που σχετίζεται άμεσα με τους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες είναι σίγουρα μια περιοχή με συμβολική σημασία και η ιστορία της είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο.